

alligevel, det er meget vigtigt og positivt at få kritikken og fællesskabet i denne slået fast. Jeg vil da også sige, at den dagsorden, som bliver vedtaget, fordi der står et flertal bag den, og som jeg ikke er helt tilfreds med, ikke desto mindre i sine to første afsnit rummer en stærkere kritik af den tyrkiske regering, end der nogen sinde tidligere er kommet fra dette Folketing.

Selv om jeg synes, at udenrigsministeren er næsten utilbørligt diplomatisk i sit sprogbrug – hvad mener man om en sætning som denne: »Det bekræfter en formodning om, at bestræbelserne på demokratisering og sikring af respekt for menneskerettighederne står for lavt på den politiske dagsorden i Tyrkiet.«?

Ja, det tør siges. Det tør siges. Men bortset fra det så er der alligevel en klar kritik af krænkelser af menneskerettighederne, en kritik, som jeg stort set savnede under den tidligere udenrigsminister, hvor jeg tværtimod måtte erfare, at det, som vi andre kaldte deportationer og tvangsforflytninger fra de tyrkiske landsbyer eller fra de kurdiske landsbyer i det sydøstlige Tyrkiet, var evakueringer, som skyldtes, at befolkningen ønskede det, eller som skyldtes, at militæret gennemførte det for at beskytte befolkningen mod PKK's terror. Det var, hvad vi fik at vide i anledning af et spørgsmål om det problem i 1995.

Så her synes jeg, der er sket meget tydelige fremskridt, og jeg håber, man i Tyrkiet bemærker, at der er enighed i dette Folketing om en skarp kritik af den situation, som menneskerettighederne og krænkelser af dem er i i øjeblikket i Tyrkiet. Der er to dagsordener, og de er fælles om denne skarpe kritik, og det synes jeg er vigtigt. Men der er også forskel imellem dem, og det skyldes, at vi, SF og Enhedslisten, ikke mener, at dialogen kan stå alene, heller ikke den kritiske dialog. Vi ønsker ikke, at Tyrkiet skal isoleres. Vi foreslår ikke, at Tyrkiet skal ekskluderes af det ene eller det andet organ, men vi mener, at der også må følge visse økonomiske forholdsregler med, for at man kan forstå, hvad det handler om, for ellers tror man ikke på det.

Derfor anser vi det for helt forkert, at denne aftale om toldunion blev indgået, og jeg er noget forbløffet over det varme forsvar, som den har fået her i denne forsamling. Og jeg kan så – her udtaler jeg mig helt på egne vegne, på SF's vegne og ikke på forespørgernes som helhed – glæde mig over, at man i hvert fald i Europa-Parlamentet har været mere vågne over for, hvad der foregår, og har sat bremserne i for udbetalinger i forbindelse med toldunionen.

Vi vil ikke stemme imod den dagsorden, der er foreslået af hr. Henning Gjøellerod m.fl., men vi vil heller ikke stemme for på grund af det sidste afsnit, og fordi der altså ligger en impliceret anerkendelse af toldunionen osv. Derfor vil vi undlade at stemme, når den kommer til afstemning, og den kommer jo først til afstemning. Det, vi synes, der skulle gøres, er der givet udtryk for i den dagsorden, vi selv har foreslået.

Og så til sidst: Hvad handler det her om? Jamen det er meget godt at tage ned og iagttag, og det er fint, man gør det. Det er også udmærket, hvis formanden for OSCE's parlamentariske forsamling tager derved. Men det, vi skal diskutere med de tyrkiske myndigheder og gøre åbent og skarpt og oprigtigt, er deres lovgivning. Det er jo en udemokratisk eller rettere sagt en antidemokratisk lovgivning, der ligger til grund.

Der er love om partier, som forbyder partierne at tale en etnisk gruppes sag, og som forbyder at arbejde for kulturelt selvstyre – bare kulturelt selvstyre – for den kurdiske nationalitet. Så er der den såkaldte antiterrorlov, som også er i grundlæggende strid med demokratiets principper. Den indeholder paragraffer, der gør fredelig agitation, fredelig politisk arbejde for bestemte synspunkter til en statsforbrydelse. Dette er i strid med demokratiets principper. Forfatningen, som gør alt, hvad der kan stride imod den tyrkiske nations enhed, og alle politiske ytringer, der strider herimod, strafbare. Det er i strid med demokratiets grundlæggende principper.

Så længe man opretholder disse forbud, der er udslag af en ekstrem nationalisme, er Tyrkiets problemer ikke løst, men de bliver værre og værre, og modsætningsforholdet mellem folkegrupperne bliver værre og værre. Krigen i den kurdiske del af Tyrkiet vil tage til, ulykkerne vil forøges, og det vil selvfølgelig til sidst føre til en katastrofe i form af, at Tyrkiet vender sig væk fra det Europa, vi jo ellers er så ivrige efter at få det med i. Det ender da med, at de vender sig bort fra Europa og slår ind på samme veje som Iran og andre tilgrænsende lande, hvis ikke vi for alvor kommer den demokratiske og forhandlingsorienterede opinion i Tyrkiet til hjælp.

Det gør vi kun ved at tale i klart sprog og ved at vise, at økonomisk bistand er afhængig af, at der sker fremskridt på menneskerettighedsområdet. Jeg har ikke talt om afbrydelse af samhandel eller boykot eller den slags ting, men jeg har talt om økonomisk bistand inklusive told-